

Verslag Uitvoeringstafel plan- en projectparticipatie

Opsteller: Marthe Grotenhuis
Datum: 30-09-21

Beschrijving uitvoeringstafel

De gemeenten zijn, samen met de initiatiefnemers, aan zet om inwoners en belanghebbenden te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen en realisatie van zon- en windprojecten. Iedere gemeente geeft hier op zijn eigen manier invulling aan. Aan deze uitvoeringstafel worden wensen en ideeën opgehaald voor participatie en de mogelijkheden om hierin samen te werken. Voorbeeldvragen die tijdens het gesprek aan de orde komen zijn: Hoe zorgen we dat er breed gedragen projecten komen? Wie heeft dan welke rol? Hoe maken we projecten voor 'eenieder' toegankelijk? Wat is daarvoor nodig en hoe kunnen we elkaar daarbij helpen?

Deze uitvoeringstafel bestond uit verschillende interactieve onderdelen. Na een korte introductie hebben we in deelsessies met elkaar gesproken over positieve en/of negatieve ervaringen met participatie rondom grote (energie)projecten. Het tweede onderdeel van de uitvoeringstafel bestond uit een Synthetron, waarbij iedereen in een digitaal programma met elkaar ging reageren op stellingen en ook elkaars (anonieme) reacties kon beoordelen.

In dit verslag staan de (korte) terugkoppelingen uit de deelsessies. Hieruit zijn vervolgens de rode draden gehaald, die ook terug te vinden zijn in de PowerPoint (zie bijlage) en onderaan dit verslag. De eerste conclusies vanuit de Synthetron sessie zijn toegevoegd aan de PowerPointpresentatie.

Vervolg

Dit verslag is samen met de analyse van Synthetron mede input voor het hoofdstuk Participatie en Communicatie in het uitvoeringsprogramma. Op het verslag kunt u nog uw aanvullingen geven. Ook ontvangt u de concepttekst van dit hoofdstuk, zodat u ook hierop uw aanvullingen kunt geven.

Deelsessies

1. Gespreksleider Ron

Wat kan beter op basis van eigen ervaringen:

- Meer diversiteit qua deelnemers, meer jongeren en ook de middengroepen betrekken
- Geen schijnparticipatie
- Timing, maak duidelijk waar je wanneer waarover nog kunt mee praten
- RES staat voor veel mensen te ver op afstand

Verwachtingen:

- Mensen meenemen. Niet alles voorkoken. Je hebt wel een kader vanuit de overheid nodig
- Meer diversiteit
- Serieus genomen worden

Suggesties:

- “Vuil” van het verleden weghalen. Heeft vooral met vertrouwen te maken
- Serieus genomen willen worden. Niet iets voorleggen waarover al besloten is
- Meer luisteren
- Er zijn goede oplossingen nodig
- Open gesprek
- Meer jeugd betrekken
- Maak het pragmatisch en concreet. Zorg ervoor dat mensen kunnen bijdragen
- Wees eerlijk over de voor- en nadelen
- Betere timing: wanneer waar waarover participeren?

2. Gespreksleider Marianne:

- Data visualiseren samen met de mensen, welke data wil je zien? Zo kunnen zij ook een hun eigen verhaal vormen
- Een negatief gesprek is ook positief, uiteindelijk draait het om het gesprek voeren
- Middengroepen en voorstanders voldoende veilige ruimte bieden
- Goed in gesprek blijven en blijven delen
- Wanneer ga je mensen betrekken en waarover?
- Juist ook onrust wanneer het project/plan nog vaag is
- Hoe verander je de stemming?
- Lokaal eigendom vaak ook lastig: er is onvoldoende geld en interesse bij bewoners. Ook kan de businesscase niet uit als er te veel geld naar de bewoners gaat
- Eerst een concreet plan, dan participatie

3. Gespreksleider Frank:

- Belang van energieprojecten kenbaar maken
- Geloofwaardigheid van participatie kan snel in het geding komen. Bijv. Wanneer zoekgebieden besloten worden zonder inspraak, dan verliezen mensen het vertrouwen
- Realiseren dat je niet iedereen blij kan maken
- Hoe verleggen we de focus van negatieve weerstand naar het creëren van toegevoegde waarde?
- Belangrijk om alle partijen te spreken
- Het belang van bewoners moet helder zijn
- Hoe concreter een plan of project wordt, hoe makkelijker participatie vormgegeven kan worden
- Als overheid duidelijk communiceren in welke fase het project zich bevindt en welke trede van de participatieladder daarbij hoort. Dit schept eerlijke verwachtingen
- Je kan niet verwachten dat mensen op specifieke momenten aanhaken en meepraten, dus zorg voor een continue (24/7) informatievoorziening en de mogelijkheid om inbreng te leveren of vragen te stellen

4. Gespreksleider Ronald:

- De vaststelling van de RES 1.0 en dan met name de vaststelling van de zoekgebieden vormde een kantelpunt in de participatie. De gemeenten werden verantwoordelijk, de gemeenten werden een partij. Hiermee veranderde de participatie. De sfeer sloeg om. Hakken in het zand. Veel desinformatie.
- Gemeente A probeert de ingezette lijn van de energieregio van een open proces, waarin gemeenten binnen een energieregio samenwerken door te zetten.
- Hiermee ontloopt deze gemeente bewust een deel van haar verantwoordelijkheid. Zij ziet meer in participatietraject waarin de aangrenzende gemeenten onder regie van de provincie betrokkenheid en mede-eigenaarschap bij de uitvoeringsagenda organiseert.
- Gemeente B wil een stap terugzetten in de participatie door bewoners de vraag te stellen wat kunnen we in onze gemeente doen en wat kan jij zelf doen. Zij zet hierbij in op:
 - Meer bewustwording van de problematiek en de mogelijkheden van wat een gemeente kan doen
 - Stimuleren van duurzaam gedrag met financiële prikkels integreren van de energietransitie in andere beleidsprogramma's zoals de ontwikkeling van de Omgevingsvisie.

5. Gespreksleider Imre:

- Maak het visueel, laat plaatjes zien, daar kunnen mensen beter over meepraten
- Stel vast of je op hetzelfde vertrekpunt zit, heeft iedereen dezelfde informatie tot zijn/haar beschikking? En hoeveel energie stop je hierin? Je wilt ook niet het wiel blijven uitvinden
- Welke rol neem je als gemeente? Dit blijft lastig. Wees duidelijk in je rol en wat je gaat vertellen

- Digitale bewonersbijeenkomsten leveren hoge aantallen deelnemers op
- Ga niet alleen praten, maar ook doen!
- Energiecoöperaties kunnen ook een rol nemen in de participatie, die zijn een soort tussenpersoon tussen bewoners en overheid
- Wees open over de mogelijkheden
- Vanaf wanneer ga je bewoners betrekken? Belangrijk om ze ook al aan het begin in het verhaal mee te nemen
- Gemeenten en energiecoöperaties werken heel goed samen, maar je kan er niet vanuit gaan dat een energiecoöperatie een grote groep inwoners vertegenwoordigt

6. Gespreksleider Nathalie:

Ervaringen:

- Bij een participatieavond voor de RES was een groep met sterk geïnteresseerde mensen aanwezig. En ook de politiek. Deelnemers waren niet divers genoeg.
- Start een burgerberaad (zie ook www.mijnburgerberaad.nl)
Belangrijk aandachtspunt is structureel denken in het participatieproces.
- Participatieproces in Amsterdam negatief ervaren (Noorder IJ plas). Te laat geïnformeerd en te laat betrokken in het proces.
- Bij participatietrajecten wordt vaak het idee gewekt dat er overal over mee kan worden gepraat, maar dat is niet zo.
- Bij de RES is het proces van bovenop opgelegd. Het is een van bovenop uitgedachte manier van werken. Probeer vanuit de inwoners te denken en niet vanuit een systeem.
- Rechtvaardigheid is belangrijk, ook als je niet eens bent met de uitkomst. Dat betekent dat je mensen serieus moet nemen, goed moet informeren en vertrouwen moet geven.
- Bij de transitievisie warmte was het voor veel inwoners nog een ver van je bed show. Als een project nog niet concreet genoeg is, dan is het lastig iedereen te betrekken.

Lessen:

- Communicatie naar burgers toe moet veel beter.
- Meer onderzoek doen naar minder geïnteresseerde groepen, die wil je toch al op tijd betrekken
- Sommige mensen hebben weinig tijd. Maak het daar ook toegankelijk en eenvoudig voor (digitaal).
- Wees duidelijk waarover je mee kan praten. Laat weten waarover besloten kan worden. Laat het resultaat zien. Niet alleen tijdens het proces zelf, maar ook achteraf.
- Verwachtingsmanagement vooraf is heel belangrijk. Ook achteraf moet het toetsbaar zijn.
- Procesbegeleiding is van groot belang.
- Overheden coachen om communicatie goed op te zetten

7. Gespreksleider Marthe:

- Duidelijkheid geven aan burgers
- Altijd in gesprek blijven
- Blijven kijken naar wat er mogelijk is
- Vertrouwen kweken
- Belangrijk om een punt te kiezen vanaf wanneer je mensen wilt betrekken.
- Mensen voelen zich vaak buitengesloten, beslissing is al genomen
- Duidelijk maken waar wel en niet over meegepraat kan worden
- Lokaal eigendom, veel mensen willen helemaal niet meedoen als er weinig rendement is, dus lokaal eigendom is niet altijd de oplossing
- Meepraten over hoe het eruit komt te zien in het landschap/regio werkt goed, hier hebben mensen altijd een mening over
- Duidelijke kaders, waar hebben we het over?
- Met een bus de wijken in gegaan
- Dorpsraden betrekken
- Eén op één gesprekken voeren
- Verhalen breed uitdragen, zodat anderen dit oppikken
- Werk ook met fondsen i.p.v. alleen aandeelhouders

8. Gespreksleider Leo:

Negatieve ervaringen:

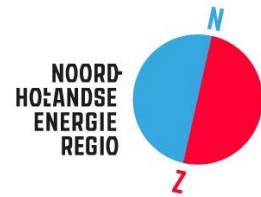
- Coöperatie ging failliet, burgers zijn hun geld kwijt, dit heeft geleid tot argwaan daarna
- Te weinig rekening gehouden met bewoners
- Inspraak werd regionaal gedaan, niet in de gemeente, daardoor minder specifiek
- Er gebeurt te weinig met de opbrengst: het is stil na de inspraak
- Alle stakeholders vragen/betrekken, dus niet alleen de NUON. Dus ook LTO etc.
- Het elektriciteitsnet is vol vanwege datacenters, daardoor is vergroenen lastig. Dit is gebeurd buiten inspraak om
- De gebieden voor opwekking zijn nog niet bekend
- Contactpersonen worden gewisseld, waardoor kennis en inspraakkennis kwijt is
- Onduidelijk proces

Positieve ervaringen:

- Gemeente steekt geld in proces terwijl de opbrengst ongewis is
- Communicatie, veel herhalen over kaders, proces. Gebeurd open en eerlijk
- De participatie en communicatie verschilt per fase

Rode draden deelsessie

- Participatie is van groot belang!
- Daarnaast is het participatieproces pas begonnen en vraagt per gemeente om maatwerk
- Wees duidelijk in welke rol je aanneemt en hoe je het verhaal vertelt

- Is 50% lokaal eigendom wel haalbaar en wenselijk?
- Ga in gesprek waar het echt over gaat
- Geef duidelijkheid wanneer je waarover kan meepraten: in welke fase bevindt het project zich en welke vorm van participatie hoort daarbij?
- Kaders zijn noodzakelijk: waar praten we wel en niet over
- Zorg dat iedereen (zo goed als mogelijk) op hetzelfde vertrekpunt is
- Wees eerlijk en neem bewoners serieus
- Zorg voor een continue stroom aan informatie, ook achteraf, de terugkoppeling is juist belangrijk